

VERBLIJFSREGELING

CENTRUM VOOR BEROEPSVERVOLMAKING
IN DE RECHTEN
(ed.)

CBR Centrum voor
beroepsvervolmaking
in de Rechten

 intersentia
Antwerpen – Oxford

Verblijfsregeling

Centrum voor Beroepsvervolmaking in de Rechten (ed.)

© 2008 Intersentia
Antwerpen – Oxford
www.intersentia.be

Omslagfoto's: Danny Juchtmans

ISBN 978-90-5095-843-1
D/2008/7849/77
NUR 822

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

WOORD VOORAF

Op het ogenblik dat deze studiedag door het CBR werd georganiseerd, was de wet die de verblijfsregeling regelt omzeggens twee jaar oud. Tijd voor reflectie na de hevige discussies die de wet voorafgingen en de meest uiteenlopende toepassingen ervan in de rechtspraktijk, gaande van een systematische toepassing van de tweeverblijfsregeling (vaak week/week) tot een *status quo* t.o.v. de vroegere regeling en alles wat daartussen zit.

Bij het voorbereiden van de studiedag vroegen we ons af of er zoiets bestaat als een ideale verblijfsregeling, welke criteria rechters hanteren om te besluiten tot een tweeverblijfsregeling of juist niet, welke hulpmiddelen hen daarvoor ter beschikking staan, wat de plaats is die jongeren daarin hebben en wat de mogelijkheden zijn om een beslissing ook daadwerkelijk af te dwingen. Het resultaat van die denkoefening vindt u in de neerslag van de referaten van de sprekers.

Zelf onthoud ik in het bijzonder twee kerngedachten, die de moeite zijn om mee te nemen voor ieder die in de praktijk geconfronteerd wordt met ouders of jongeren die met of tegen elkaar een nieuwe of vernieuwde verblijfsregeling moeten creëren.

1. De ideale verblijfsregeling is de onderhandelde, zo nodig bemiddelde, regeling die tot stand komt zonder al te grote conflicten, waarin de kinderen effectief betrokken worden. Ze verschilt zo veel mogelijk van de vechtscheiding, waar iedereen op zijn strepen staat en de ander – ‘de tegenpartij, zeg maar de vijand’ – niets gunt.

2. Kinderen zijn tijdens en na het scheidingsproces van hun ouders actieve spelers en niet enkel slachtoffer of rechtsobject. Van het Kinderrechtencommissariaat vernemen we dat jongeren vaak aangeven dat ze het gevoel hebben niet gehoord te worden, ook al worden ze formeel gehoord door de rechter. Wat ze te zeggen hebben, wordt vaak niet *au sérieux* genomen. Als ze een uitgesproken mening vertolken, krijgen ze vaak te horen wat zij moeten doen, bijvoorbeeld dat het toch beter is wél of evenveel contact te hebben met vader of moeder. Hun verhaal verdwijnt en blijft meestal onzichtbaar in de besluitvorming van de rechter.

Het is duidelijk dat we momenteel op een scharniermoment zitten: wordt het niet tijd dat we jongeren *au sérieux* nemen en hun procesbekwaamheid geven? Is het niet merkwaardig dat in de ergste vechtscheidingen een jongere op burgerrechtelijk gebied geen procespartij is, maar zodra het parket de situatie te ernstig vindt en een POS-vordering instelt, de jongere wél partij is met bijstand van zijn advocaat? En denken we echt dat jongeren zo veel misbruik zullen maken van hun procesrecht? De ervaring leert het tegendeel. Als we de beroepen natellen die jongeren instellen in de dossiers waarin ze wel partij zijn (bv. POS- en MOF-dossiers vanaf 12 jaar in de jeugdbescherming), dan stellen we vast dat het meestal de volwassenen zijn die beroep instellen en niet de jongeren.

Wellicht zou een eerstvolgende tussenstap een systematische bijstand kunnen zijn van jongeren door hun (jeugd)advocaat telkens als ze gehoord worden door een rechter. De jongere zou dan zijn verhaal aan zijn advocaat kwijt kunnen zonder deloyaal te moeten zijn aan zijn ouders. De advocaat kan de jongere op de hoogte brengen van wat hij al dan niet kan verwachten van het horen. Als de jongere in het bijzijn van zijn advocaat gehoord wordt, is dit toetsbaar. Heeft de jongere zijn verhaal kunnen vertellen? Heeft de rechter de jongere gehoord? De neerslag ervan kan door de advocaat van de jongere worden ingezien en zo nodig kan de advocaat van de jongere verdere stappen ondernemen indien de jongere verkeerd begrepen werd, het verslag niet correct is of als er in de besluitvorming van de rechter geen rekening mee gehouden werd.

Hoewel er op de studiedag tijdens de discussie met het publiek nog enige aarzeling te horen viel om jongeren als volledig procesbekwaam te zien, waren er over een georganiseerde bijstand van de jongere door een (jeugd)advocaat telkens wanneer hij door een rechter werd gehoord, enkel positieve geluiden te horen, niet alleen bij de vertegenwoordigers van het Kinderrechtencommissariaat, maar evengoed bij de magistraten in de zaal.

Pieter De Loof
28 juni 2008

INHOUD

WOORD VOORAF	v
--------------------	---

KINDEREN EN VERBLIJFSREGELINGEN: KNELPUNTEN GEKOPPELD AAN DE NIEUWE WETGEVING

Ann BUYSSE en Mia RENDERS.....	1
1. Verkeerde vraag	4
2. Het scheidingsproces	5
3. Een ‘goede’ overeenkomst, ‘goede’ regelingen.....	6
4. Een ‘goed’ scheidingstraject	9
5. Referenties	10

HET JURIDISCH KADER EN DE TOEPASSING IN DE RECHTSPRAAK, INCLUSIEF KNELPUNTEN OP SOCIAAL EN FISCAAL VLAK

Hilde VAN BOCKRIJCK	13
1. Het verblijfsco-ouderschap	15
2. Versoepeling van de procedureregels voor de jeugdrechtbank en bevoorrechtiging van de bemiddeling	24
3. Kinderbijslag en verblijfsco-ouderschap.....	31
4. Knelpunten op fiscaal vlak	34

DE TOEPASSING IN DE RECHTSPRAAK

Yolanda NACHTEGAELE	37
1. Rechterlijk beoordelingsproces	39
2. De verblijfsregeling.....	40

BEOORDELINGSCRITERIA VOOR EEN VERBLIJFSREGELING – EEN PERSOONLIJKE KIJK VANUIT DE PRAKTIJK

Christian DENOYELLE.....	53
1. “Het belang van het kind”.....	55
2. Het belang van de ouders	59

3.	Concrete omstandigheden	59
4.	Besluit	69

DE METHODIEK VAN DE SOCIALE STUDIE IN BURGERLIJKE ZAKEN

Iris NAESSENS en Steven BOONS	71
-------------------------------------	----

1.	Inleiding	73
2.	Het justitiehuis	73
3.	De burgerrechtelijke opdrachten	81
4.	De sociale studie	85
5.	Uitvoering van de sociale studie	91
6.	Besluit	109

WORDT DE STEM VAN HET KIND GEHOORD?

Initiatiefrecht en positie van de minderjarige in de procedure van de verblijfsregeling in het licht van het internationaal recht van de rechten van het kind en van de mens

Wouter VANDENHOLE	111
-------------------------	-----

1.	Uitgangspunten	113
2.	Het recht op eerbiediging van het gezinsleven en het recht op persoonlijk contact met de ouders	115
3.	Het recht op participatie	116
4.	Implicaties voor de verblijfsregeling	121

VERBLIJFSREGELING, INITIATIEFRECHT EN POSITIE VAN DE MINDERJARIGE: KINDEREN NIET TOEGELATEN?

Eric VAN DER MUSSELE	125
----------------------------	-----

1.	Minderjarigen hebben de mogelijkheid om tussen te komen via gratis juridische bijstand door een advocaat naar keuze	127
2.	Uitoefening van effectieve procesbekwaamheid door minderjarigen ..	131

WIJZIGING VAN DE VERBLIJFSREGELING: CRITERIA EN (CIVIELRECHTELIJKE) SANCTIES

Steven BROUWERS	145
-----------------------	-----

1.	Wijziging van de verblijfsregeling	147
2.	Gedwongen uitvoering en sancties	173

NIET-AFGIFTE VAN KINDEREN DOOR VADER OF MOEDER

Bart DE SMET	183
1. Inleiding	185
2. Materieel bestanddeel misdrijf	186
3. Moreel bestanddeel van het misdrijf	191
4. Tijdsbepaling	198
5. Plaatsbepaling	199
6. Straftoemeting	200
7. Poging	201
8. Deelneming	202
9. Samenloop en recidive	203
10. Vervolging	204
11. Besluit	206